

İTERNLERİN GÖZÜNDEN HPV ENFEKSİYONLARI VE HPV AŞISI

HPV INFECTION AND HPV VACCINE THROUGH THE EYES OF INTERNS

Yusuf Çeşmeci, Bahadır Köylü, Joma Sulaiman, Ertuğrul Sancak, Safa Şenel, Hilmi Ertuğ Baki, Kübra Karataş, Selmin Zık

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki intern doktorların HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkındaki bazı bilgi, düşünce ve davranışlarını değerlendirmektir.

Materyal ve Metod: Bu araştırmaya Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 208 intern doktor katılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli izinler alınmış, araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre olmuştur. Araştırmanın verileri hazırlanan bir anket formunun katılımcılara ulaştırılması, soruların katılımcılar tarafından doldurulması ile toplanmıştır. Anket formunda sosyodemografik özellikler, HPV enfeksiyonu ve aşısı ile ilgili bilgi soruları ve düşüncelere yönelik önerme cümleleri yer almıştır. SPSS 15.0 programı ile bilgisayara girilen verilerin yüzde dağılımları alınmış, sürekli değişkenler için merkezi eğilim ve yaygınlık ölçütleri hesaplanmış, değişkenler arası farklar ki-kare, Man Whitney-U ve Kruskal Wallis testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların bilgi düzeyleri incelendiğinde en çok bilinen konu serviks kanseri olgularının çoğunda HPV'nin etken olduğu, en az bilinen konu ise oral kontraseptif kullanımının serviks kanseri için risk faktörü olduğudur. Bununla birlikte katılımcıların ekonomik durumu ile aşığı yaptırmama durumları arasında ve HPV aşısını erkek hastalarına tavsiye etmeme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Sonuç: Katılımcıların bilgi düzeyleri yüksek olmasına rağmen aşılama yüzdesi oldukça düşüktür. Aşının yaptırılmamasında; aşının pahalı oluşu, katılımcıların erkek olduklarından dolayı HPV aşısı yaptırmayı tercih etmemeleri ve genel olarak katılımcıların HPV aşısını yaptırmayı gerekli görmemeleri başlıca sebepleri oluşturmaktadır. Ülke genelinde aşılama yüzdesinin artması için aşının fiyatı konusunda çeşitli düzenlemeler yapılması veya HPV aşısının Sağlık Bakanlığı rutin aşı programı kapsamına alınması tarafımızdan önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: HPV; HPV Aşısı; Serviks Kanseri; Tıp Fakültesi; İtern.

Geliş Tarihi: 21/01/2016

Kabul Tarihi: 30/01/2016

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara

İletişim: Dr. Ertuğrul Sancak

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara

Tel: 0312 322 46 23

E-posta: ertugrulsancak@gmail.com

ABSTRACT

Objective: This research aims to evaluate the knowledge level, attitudes and behaviour of intern doctors at Hacettepe University-Hospitals about HPV infection and vaccination.

Material and Method: This research was applied to 208 intern doctors studying at Hacettepe University Hospitals. The necessary permissions for this research were obtained and voluntariness was the principle criteria to participate in this research. The data set were obtained by bringing the particularly prepared questionnaire to participants who filled the questionnaire. Sociodemographical features, questions for knowledge level and statements for evaluating the thoughts about HPV infection and vaccination were present in questionnaire. SPSS15.0 program was used during data entry. The percentage distributions of the data were used, central tendency and prevalence were calculated for continuous variables. Differences between variables were evaluated by using Chi-Square, ManWhitney-U and KruskalWallis Tests.

Results: The most well-known topic is that the HPV is the agent causing most of the cervical cancers while the most unknown topic is that oral contraceptive usage is a risk factor for cervical cancer. Also a significant difference has been detected between economical level and not being vaccinated, and also between the gender and the attitude not to recommend HPV vaccine to their male patients.

Conclusion: Although the knowledge level of participants is high, the vaccination percentage is very low. The main reasons of not being vaccinated are expensiveness of the vaccine, not preferring HPV vaccine because of being male and overall considering that HPV vaccine is unnecessary. To increase the vaccination percentage in Turkey, it is recommended that cost of the HPV vaccine should be lowered or HPV vaccine should be included in national vaccination schedule by Ministry of Health.

Key Words: HPV; HPV Vaccine, Cervical Cancer; Faculty of Medicine; Intern.

GİRİŞ

Dünyada görülme sıklığı her geçen yıl artan HPV enfeksiyonu, her yaşta görülebilmesiyle birlikte daha çok 16-25 yaş aralığında görülmektedir. Başta çok eşlilik olmak üzere cinsel alışkanlıklar en önemli risk faktörüdür. HPV virüsleri vücutta skuamöz epitel hücrelerine bağlanmakta yalnızca bu bölgede yaşayabilmektedir. Bu epitel türü insan vücudunda deri yüzeyinde, servikste, vajinada, anüste, vulvada, penis başında, ağız ve boğazda bulunmaktadır. Yüz kadar HPV tipi arasında 40'ı mukozal tiplerdir. Mukozal HPV tipleri genital ya da anogenital tipler olarak da isimlendirilir. Çünkü tipik olarak anüs ve genital bölgeyi enfekte ederler (1). HPV enfeksiyonu başta siğil olmak üzere serviks kanseri, anal kanser, penis kanseri, vulva kanseri, orofarengeal kanserler gibi birçok hastalıktan sorumludur. HPV'nin siğillerden sorumlu esas alt tipleri 6 ve 11 iken kanserlerden sorumlu esas alt tipleri de 16 ve 18'dir (2).

Tüm dünyada görülen kadın kanserlerinin insidans hızlarına baktığımızda 2012 verilerine göre serviks kanseri 527.624 yeni olgu ile üçüncü sırada yer almaktadır (3). Ülkemizde ise serviks kanseri kadınlarda en sık görülen kanserler arasında 9. sıradadır (4). Bu sıralamadan da anlaşılacağı üzere; Türkiye, serviks kanseri görülme sıklığı düşük olan ülkeler arasındadır. Yapılan son çalışmalara göre serviks kanserinin en önemli risk faktörü HPV enfeksiyonudur ve tüm serviks kanseri olgularında HPV enfeksiyonunun varlığı gösterilmiştir (5).

Papilloma virus enfeksiyonlarını ve buna bağlı olarak görülen kanserleri önlemede aşılama oldukça etkin

bir yöntemdir. Bu amaçla iki, dört ve dokuz valanlı olmak üzere üç farklı HPV aşısı geliştirilmiştir. Bu aşılar, nükleik asit içermeyen nonenfeksiyöz HPV partikülünden elde edilmiştir (6).

Kişinin cinsel olarak aktif olmadığı dönemde aşının uygulanmasıyla en yüksek düzeyde koruma sağlanır. Önerilen yaş aralığı 9-26 yaş aralığıdır. HPV aşısı, aşılanma öncesinde var olan enfeksiyonu ve servikal lezyonları ortadan kaldırmamaktadır. Buna karşın fayda görebileceği düşüncesiyle genital siğilleri olan, cinsel yönden aktif, HPV testi pozitif olanlara da aşı uygulanabilmektedir (7,8).

Serviks kanseri mortalitesi yüksek bir hastalıktır ve aşı ile önlenmektedir. Ancak çeşitli nedenlere bağlı olarak toplumdaki aşılanma yüzdesi düşüktür. Aşılanma yüzdesinin düşük olma sebeplerini anlamak amacıyla halkı bu konuda bilgilendirecek olan hekimlerin mezu niyet öncesinde bu konudaki bilgi, düşünce ve davranışları bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

MATERYAL VE METOD

Gözlemsel bir çalışma olarak planlanan araştırmada 2015-2016 Akademik yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde intern olarak eğitim gören öğrencilerin tamamına ulaşılmış hedeflenmiş ve bu dönem internlerinin bir kesitinin alınması amaçlanmıştır. Kesitsel bir çalışma olarak şekillendirilen araştırmamız katılmayı kabul eden 208 intern doktor arasında yürütülmüştür. Araştırmaya katılanlar ulaşılmış hedeflenen 308 intern doktordan %67,5'ini oluşturmuştur. Katılı-

mın temsiliyet sınırının altında kalması nedeniyle bu çalışmadan elde edilen bulgular sadece araştırma grubunu tanımlar niteliktedir. Araştırmada, araştırmacılar tarafından ilgili literatürden yararlanılarak geliştirilen anket formu araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur. Anket formunda 38 soru bulunmaktadır. Bu sorularla katılımcıların; serviks kanseri, HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkındaki bilgi düzeyinin ölçülmesi, düşünce ve davranışlarının değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Elde edilen veriler SPSS 15.0 programı kullanarak analiz edilmiştir. İstatistiksel anlamlılık sınırı olarak $\alpha=0,05$ kabul edilmiştir. Araştırmanın verilerinin yüzde dağılımları, merkezi eğilim ve yaygınlık ölçütleri, tavan ve taban değerler hesaplanarak tanımlayıcı analizi yapılmış, değişkenler arası farklar ise ki-kare, Shapiro Willks, Man Whitney-U ve Kruskal Wallis testleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Sürekli değişkenler

arasında belirlenen önemli farkların kaynağı Tukey testi ile belirlenmiştir.

Araştırmanın yapılabilmesi için Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı'ndan izin alınmıştır. Ankete formun doldurulmasından önce çalışma hakkında bilgi verilerek kişilerin onamları alınmış ve araştırma sadece gönüllüler arasında yapılmıştır. Araştırmanın verileri amacı dışında kullanılmayacak olup, sonuçlar ilgili birimlere iletilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların %51,0'ı kadındır ve %97,1'i bekar olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılanların çoğunun ekonomik durumları "iyi"(%48,6) ve "orta" dır(%42,3). Serviks kanseri tanısı almış yakını olanlar araştırma grubunun %7,2'sini oluşturmuştur (Tablo 1).

Tablo 1 • Araştırmaya Katılan İnternlerin Bazı Sosyodemografik Özellikleri

	Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	102	49,0
Kadın	106	51,0
Yaş		
22	7	3,4
23	95	45,5
24	75	36,1
25 yaş ve üstü	31	15,0
Ortalama \pm SS= 23,7 \pm 0,968		
Ortanca= 24		
Min-Max (22-28 yaş)		
Medeni Durum		
Bekar	202	97,1
Evli	5	2,4
Dul	1	0,5
Çocuğu olma durumu		
Yok	202	98,5
Var	3	1,5
Ekonomik Durum		
Çok kötü	4	1,9
Kötü	10	4,8
Orta	88	42,3
İyi	101	48,6
Çok İyi	5	2,4
Serviks kanseri tanısı almış yakını olanlar		
Var	15	7,2
Yok	194	92,8

Araştırmaya katılan intern doktorlara HPV enfeksiyonu, serviks kanseri ve HPV aşısı ile ilgili 25 soru sorulmuştur. Doğru yanıtlara "1" puan, yanlış yanıtlara ve "fikrim yok" yanıtlarına "0" puan verilmiştir. Katılımcılar bu sorulardan 0 ile 25 arasında puan alabilmiştir. Intern doktorların bilgi puanı ortalaması 20,01±2,69 olarak bulunmuştur. Katılımcılardan 5 kişi (%2,5) tüm sorulara doğru cevap vermişken hiç "0" puan alan ol-

mamış, %71,6'sı 18-22 aralığında puan almıştır. En çok bilinen soru önermesi %98,6 ile "HPV genital ve ekstraserviks genital siğil yapabilir.", en az bilinen soru önermesi ise %43,8 ile "Oral kontraseptif kullanımı serviks kanseri için bir risk faktörüdür." (Tablo 2).

Bu araştırma kapsamında Katılımcıların HPV aşısı konusundaki düşünceleri beş önerme cümlesi ile değerlendirilmiştir. Katılımcılar bu önerme cümlelerine

Tablo 2 • Araştırmaya Katılan Internlerin Bilgi Düzeyi

Soru No	Serviks Kanseri, HPV Enfeksiyonu ve HPV aşısı ile İlgili Sorulan Sorular	Doğru Cevap Verenler	
		Sayı	Yüzde
1	Serviks kanseri toplumda en sık görülen jinekolojik kanserdir.	100	48,1
2	Serviks kanseri insidansı Türkiye'de dünya ortalamasına göre daha düşük düzeydedir.	131	63,0
3	Serviks kanseri vakalarının büyük çoğunluğu gelişmiş bölgelerde görülmektedir.	121	58,2
4	Cinsel yolla bulaşan hastalık hikayesi serviks kanseri için risk faktörüdür.	204	98,1
5	Sigara serviks kanseri için bir risk faktörü değildir.	155	74,9
6	Oral kontraseptif kullanımı serviks kanseri için bir risk faktörüdür.	91	43,8
7	Multiparite serviks kanseri için koruyucudur.	130	62,5
8	HPV'den prezervatif gibi bariyer yöntemler ile korunulabilir.	128	61,5
9	HPV'den oral kontraseptif ve aylık enjeksiyon gibi doğum kontrol yöntemleri ile korunulabilir.	198	95,2
10	Serviks kanseri olgularına bakıldığında çoğunda HPV tespit edilmiştir.	205	98,6
11	HPV cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyon etkenidir.	204	98,1
12	HPV genital ve ekstraserviks genital siğil yapabilir.	204	98,6
13	Ülkemizde serviks kanseri için tarama programı mevcut değildir.	174	84,1
14	Taramada pap-smear testi ve yüksek riskli HPV tiplerinin tespiti kullanılır.	198	95,2
15	Tarama serviks kanserinin görülme sıklığını ve mortalitesini azaltmaktadır.	181	87,0
16	HPV, aşı olmayı gerektirecek kadar ciddi bir enfeksiyon değildir.	202	97,1
17	HPV aşısı hem kadın hem erkeklerde bazı kanser türlerine karşı koruyucudur.	188	90,4
18	HPV aşısının HPV enfeksiyonunda virüs tipine özgü koruyuculuğu %100'e yakındır.	127	61,1
19	HPV aşısının serviks kanserine karşı koruyuculuğu %70'lerdedir.	140	67,3
20	HPV aşısı uygulaması için önerilen ideal yaş grubu 11-12'dir.	155	74,5
21	HPV aşısı Sağlık Bakanlığı rutin aşı programında yer almaktadır.	195	95,1
22	Türkiye'de HPV aşıları 2 ve 4 valanlı olmak üzere iki çeşittir ve bu aşılar 3 doz olarak uygulanmaktadır.	194	93,3
23	HPV aşısı yapılmış kişilerde pap smear ile tarama yapılmasına gerek yoktur.	178	85,6
24	HPV aşısı yapılmış kişilerin cinsel ilişkide kondom kullanması ya da kullandırmasına daha az gerek vardır.	182	87,5
25	Bir doz HPV aşısının fiyatı 200-300 TL arasındadır.	160	76,9
Ortalama			20,01±2,69
Ortanca			20
En küçük-En büyük değer			4-25

Tablo 3 • Araştırmaya Katılan Internlerin HPV Aşısıyla İlgili Bazı Düşünce ve Davranışları

	Katılıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kararsızım (%)
HPV aşısının erkekler için gerekli olduğunu düşünmediğim için erkek hastalarıma tavsiye etmem.	11,5	78,4	10,1
Genç yaşta riskli cinsel ilişkiye yönlendirebileceği düşüncesiyle HPV aşısının adolesanlara yapılmasını tavsiye etmem.	4,8	93,8	1,4
HPV aşısı yaptırmış kişilerin düzenli jinekolojik muayenelerini, pap smear taramalarını yaptırmaya devam etmelerini tavsiye ederim.	97,1	1	1,9
Uygun yaş grubunda olan bir yakınım HPV aşısının uygulanmasını öneririm.	89,4	4,3	6,3
HPV aşısının ulusal aşı programına alınması gerektiğini düşünüyorum.	82,7	8,2	9,1

katılıyorum, fikrim yok katılmıyorum biçimindeki üç seçenekten birisini işaretleyerek yanıt vermişlerdir. Katılımcıların %97,1'i HPV aşısı yaptırmış olsa bile pap-smear eşliğindeki jinekolojik muayeneyi kadın hastalara tavsiye edeceğini, %89,4'ü uygun yaş grubundaki yakınına HPV aşısını önereceğini ifade etmiştir. HPV aşısının Ulusal Aşı Programına alınması gerektiğini düşünenler grubun %82,7'sidir. HPV aşısını erkekle-

re tavsiye etme ve HPV aşısını genç yaşta riskli cinsel ilişkiye yönlendirebileceği düşüncesi ile adolesanlara önermeme cümlelerine katılım ise sırasıyla %11,5 ve %4,8 olmuştur (Tablo 3).

Bu araştırma kapsamında katılımcıların HPV aşısı yaptırma durumları, yaptırmayanların yaptırmama nedenleri incelenmiştir. İtern doktorların 11'i (%5,3) HPV aşısı yaptırmıştır ve yaptıranların tamamı kadındır.

Tablo 4 • Araştırmaya Katılan Internlerin HPV Aşısıyla İlgili Bazı Düşünce ve Davranışları

	Sayı	Yüzde (%)
HPV aşısı yaptırma durumu		
Evet	11	5,3
Hayır	197	94,7
HPV aşısını yaptırmama nedenleri		
HPV aşısının etkili olduğu yaş grubunda değilim	25	12,0
Erkek olduğum için yaptırmadım	67	32,2
HPV aşısı sağlık sigortası kapsamında olmadığı için yaptırmadım	59	28,4
HPV aşısını aşı pahalı olduğu için yaptırmadım	87	41,8
Sosyal damgalamaya neden olabileceği düşüncesiyle yaptırmadım	2	1,0
Yan etkilerinden korktuğum için yaptırmadım	14	6,7
HPV aşısıyla ilgili yeterli bilgim olmadığı için yaptırmadım	10	4,8
Gerekli görmediğim için yaptırmadım	57	27,4
HPV aşısı zorunlu olmadığı için yaptırmadım	19	9,1
Diğer	17	8,2
Risk faktörüm olduğunu düşünmüyorum.	4	1,9
Yaptıracağım.	4	1,9
Üşendiğim/İhmal ettiğim için yaptırmadım.	3	1,4
Vakit ayıramadım.	2	0,96
Aklıma gelmedi.	2	0,96
Nereden temin edeceğimi bilmiyorum.	1	0,48
İğneden korktuğum için yaptırmadım.	1	0,48

Tablo 5 • Araştırmaya Katılan İnternlerin Cinsiyetlerine Göre Erkek Hastalarına HPV Aşısını Tavsiye Etme Durumları

	"HPV Aşısının erkekler için gerekli olduğunu düşünmediğim için erkek hastalarımı tavsiye etmem."								İstatistik Analiz
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Erkek	22	21,6	69	67,6	11	10,8	102	49,0	Ki-kare=20,479 P<0,001
Kadın	2	1,9	94	88,7	10	9,4	106	51,0	
Toplam	24	11,5	163	78,4	21	10,4	208	100,0	

HPV aşısı yaptırılmamasında başlıca nedenler; HPV aşısının pahalı olması (%41,8), katılımcıların erkek olduğu için yaptırmaması (%32,2), HPV aşısının sağlık sigortası kapsamında olmaması (%28,4) ve HPV aşının gerekli görülmemesi (%27,4) olarak sıralanmıştır (Tablo 4).

Katılımcıların erkek hastalarına HPV aşısını tavsiye etmek konusundaki yaklaşımları değerlendirildiğinde erkeklerin %21,6'sı gerekli olduğunu düşünmediği için erkek hastalarına tavsiye etmezken, kadınların sadece %1,9'u bu önermeye katılmıştır. İntern doktorların cinsiyetlerine göre erkek hastalarına HPV aşısını tavsiye etme durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 5).

Katılımcıların ekonomik durumu ile HPV aşısını pahalı olduğu için yaptırmama durumunun karşılaştırılması Tablo 6'da özetlenmiştir. Katılımcıların ekonomik durumları çok kötü-kötü-orta ve iyi-çok iyi şeklinde gruplanarak yapılan analizde ekonomik durumu orta ve altı olan grubun %52,0'ı aşı pahalı olduğu için yaptırmadım derken, iyi e üzeri grupta bu oran %32,1'dir ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (P<0,001).

TARTIŞMA

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanelerinde çalışan intern doktorların HPV enfeksiyonu, serviks kanseri ve HPV aşısı hakkındaki bilgi, düşünce ve davranışlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmaya intern doktorların %68'i katılmıştır. Katılım-

cılardan ekonomik durumlarının "çok kötü", "kötü" ve "orta" olduğunu belirtenlerin toplamı %49'dur. Bununla uyumlu olarak katılımcıların %41,8'i aşı pahalı olduğu için, %28,4'ü aşı sağlık sigortası kapsamında olmadığı için HPV aşısı yaptırmadığını belirtmiştir. Bu bulgular bize ekonomik durumun HPV aşısı yaptırmama davranışında belirleyici rol oynadığını göstermektedir. Hacettepe Üniversitesi hastanelerinde çalışan hemşirelerle yapılan bir çalışmada da çalışmaya katılan hemşirelerin %53,7'si aşının fiyatının daha ucuz olması halinde HPV aşısı yaptırmak isteyeceğini belirtmiştir(9).

Katılımcıların bilgi düzeylerine bakıldığında en iyi bilinen konular; serviks kanseri olgularının çoğunda HPV'nin etken olduğu, HPV'nin cinsel yolla bulaşan bir hastalık olduğu, cinsel yolla bulaşan hastalıkların HPV için risk faktörü olduğu ve HPV'nin genital ve ekstrasjenital siğil yapabileceğidir. Bu konular ile ilgili sorulara doğru cevap verilme oranı %98'in üzerindedir. En az bilinen konular ise serviks kanserinin toplumda en sık görülen jinekolojik kanser olmadığı ve oral kontraseptif kullanımının serviks kanseri için bir risk faktörü olduğudur. Bu konular ile ilgili sorulara doğru cevap verilme oranı %50'nin altındadır. Çalışmada sorulara verilen her doğru yanıt için bir puan verilmiştir, buna göre alınabilecek en yüksek puan 25'tir. İntern doktorların bilgi puanı ortalaması 20,01'dir (ortanca 20, en küçük- en büyük değerler 4-25). Bütün soruları doğru cevaplayıp 25 tam puan alan 5 kişi bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre intern doktorların toplam bilgi düzeyle-

Tablo 6 • Araştırmaya Katılan İnternlerin Ekonomik Durumu İle HPV Aşısını Pahalı Olduğu İçin Yaptırmama Durumunun Karşılaştırılması

	"HPV aşısını aşı pahalı olduğu için yaptırmadım."						İstatistik Analiz
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Ekonomik Durum*							
Kötü-Orta	53	52,0	49	48,0	102	49,0	Ki-kare=20,479 P<0,001
İyi	34	32,1	72	67,9	106	51,0	
Toplam	87	41,8	121	58,2	208	100,0	

*Ekonomik durumları "çok kötü", "kötü" ve "orta" olanlar "kötü-orta"; "iyi" ve "çok iyi" olanlar "iyi" olarak gruplandırılmıştır.

rinin yüksek olduğu görülmüştür. Buna karşın serviks kanseri epidemiyolojisi, risk faktörleri ve HPV aşısının etkinliği ile ilgili sorulara klinik bilgi içeren sorulara göre daha az oranda doğru cevap verilmiştir. Bu sonuçlar bize tıp fakültesi eğitim sürecinde daha çok tanı, takip ve tedaviye yönelik klinik bilgiler üzerine yoğunlaşılması; ancak koruyucu hekimlik uygulamalarını da kapsayan halk sağlığı ve epidemiyoloji bilgilerine daha az yer verildiğini düşündürmektedir.

“HPV aşısı hem kadın hem erkeklerde bazı kanser türlerine karşı koruyucudur.” cümlesine doğru cevap verenlerin yüzdesi % 90,4 olmasına rağmen, erkek intern doktorların erkek hastalarına HPV aşısını gerekli görmeme yüzdesinin (%21,6) kadın intern doktorlara (%1,9) oranla yüksek olması sebebiyle teorik bilgi sahibi olmalarına rağmen mesleki tutumlarının kültürel özelliklerden de etkilendiği düşünülebilir. Genç yaşta riskli cinsel ilişkiye yönlendirebileceği düşüncesiyle HPV aşısının adolesanlara yapılmasını tavsiye etmeyeceğini belirten intern doktorların bilgi puanları ile bu önermeye katılmayan internlerin bilgi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüştür (P=0,039). Bu sonuç bilgi düzeyindeki eksikliğin düşüncelere olan olumsuz etkisini göstermektedir. Bu nedenle bilgi düzeyini artırmaya yönelik çalışmaların uygulamaya olumlu etkisi olacağı düşünülebilir.

Çalışmaya katılan intern doktorların cinsiyetlerine göre kendilerine HPV aşısını yaptırma davranışları incelendiğinde; erkek katılımcılarda aşı yaptıran kimse- nin olmadığı, kadınların ise 11’inin (çalışmaya katılan kadınların %10,4) aşı yaptırdığı görülmüştür. Genel olarak intern doktorlar arasında bilgi puanının yüksek olmasına rağmen, aşının pahalı olması ve yaşam tarzının etkisiyle kendilerine aşı yaptırmayı gerekli görmemeleri aşı yaptırmamalarının başlıca sebepleridir. Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir çalışmada 2 devlet üniversitesinde 406 kadının bilgi değerlendirilmesi ve aşılama oranına bakıldığında aşılama oranı %43,6 olarak bulunmuştur (10). Bilgi düzeyi değerlendirilmesinde kadınların HPV enfeksiyonu ve bulaşındaki risk algıları düşük bulunmasına rağmen aşılama oranının yüksek olmasında, 2007 yılından itibaren aşının aşılama programına girmiş olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bulgularından anlaşılacağı üzere intern doktorların toplam bilgi düzeyleri yüksek olmasına karşın aşılama yüzdesininin düşük olduğu saptanmış ve bunun esas olarak aşının fiyatının yüksek olmasından ileri geldiği görülmüştür. Ülke genelinde aşılama

yüzdesinin artması için aşının fiyatı konusunda çeşitli düzenlemeler yapılması veya HPV aşısının Sağlık Bakanlığı rutin aşı programı kapsamına alınması tarafından önerilmektedir. Bunun yanı sıra internlerin bilgi sahibi olduğu konular incelendiğinde; tıp fakültesi eğitim sürecinde tanı, takip ve tedaviye yönelik klinik bilgiler üzerine yoğunlaşılması; ancak koruyucu hekimlik uygulamalarını da kapsayan halk sağlığı ve epidemiyoloji bilgilerine nispeten daha az yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda koruyucu hekimlik uygulamaları yönünden müfredatın güncellenerek geliştirilmesi önerilmektedir.

Teşekkür

Araştırmamızın her aşamasında bize yardımcı olan ve her türlü desteği sağlayan danışmanımız Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Nüket PAKSOY ERBAYDAR ve Öğr. Gör. Dr. Meltem ŞENGELEN’e, araştırma görevlisi Dr.Müsenna ARSLANYILMAZ ve Dr.Didem DAYMAZ’a teşekkürü bir borç biliriz. Gerekli izinleri vererek bu araştırmayı yapmamıza olanak sağlayan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Rektörlüğü’ne ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı’na teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Egawa N, Egawa K, Griffin H, Doorbar J. Human Papillomaviruses; Epithelial Tropisms, and the Development of Neoplasia. *Viruses* 2015 Jul 16;7(7):3863-90.
2. Doorbar J. Molecular biology of human papillomavirus infection and cervical cancer. *Clin Sci (Lond)* 2006 May;110(5):525-41
3. Population Fact Sheets, International Agency for Research on Cancer, http://globocan.iarc.fr/Pages/fact_sheets_population.aspx (Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2015)
4. Türkiye Kanser İstatistikleri, <http://kanser.gov.tr/Dosya/kayitcilik/2011Caistatistikleri.pdf> (Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2015)
5. Human papillomavirus(HPV) and cervical cancer, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs380/en/> (Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2015)
6. Human papillomavirus (HPV) vaccine (Beyond the Basic) <http://www.uptodate.com/contents/human-papillomavirus-hpv-vaccine-beyond-the-basics>. (Erişim tarihi: 30 Temmuz 2015)
7. Ceyhan M. Human Papilloma Virus (HPV) Aşıları. *Klinik Gelişim* 2012; 25: 36-39
8. Recommendation for the use of human papillomavirus vaccine <http://www.uptodate.com/contents/recommendations-for-the-use-of-human-papillomavirus-vaccines?source=machineLearning&search=hpv+vaccine&selectedTitle=1~72§ionRank=2&anchor=H30#H5967752>. (Erişim tarihi: 30 Temmuz 2015)

9. Altunbaş M, Arslanođlu E, Aydın O ve ark. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanelerinde Çalışan Hemşirelerin Human Papilloma Virus Aşısı Hakkındaki Bazı Bilgi, Tutum ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakóltesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Dönem 6 Saha Çalışmaları Arşivi, Kod: 13,123, 2012.
10. Licht AS, Murphy JM, Hyland AJ, Fix BV, Hawk LW, Mahoney MC. Is use of the human papillomavirus vaccine among female college students related to human papillomavirus knowledge and risk perception? Sex Transm Infections 2010 Feb;86(1).